

Byggnadsminnesförklaring av Gryta majorsboställe på fastigheten  
Gryta 5:3, Gryta socken, Enköpings kommun.

---

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m Gryta majorsboställe på fastigheten Gryta 5:3, Gryta socken, Enköpings kommun, för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2 § samma lag följande skydds-  
föreskrifter:

1. Huvudbyggnaden, flygeln och brygghuset får inte utan länsstyrelsens tillstånd rivras, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. I huvudbyggnadens och flygelns inre får inte göras ingrepp i stomme eller ändring i rumsindelning. Äldre fast inredning av kulturhistoriskt värde som golv, paneler, dörrar, fönster, foder, taklister, kakelugnar m m får inte förändras eller avlägsnas utan länsstyrelsens tillstånd.
3. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård och underhållsarbeten skall utföras med sådana material och metoder som gör att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Råd och anvisningar i fråga om byggnadernas vård och underhåll ges av länsstyrelsen och läns museet.
4. Skyddsområdet, vilket är avgränsat med rött på bilaga som hör till beslutet, skall vårdas på ett sådant sätt, att det kulturhistoriska värdet inte förvanskas. Nybebyggelse eller annan förändring inom skyddsområdet får ej göras utan länsstyrelsens tillstånd.

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skydds-  
föreskrifter är nödvändig med hänsyn till byggnadens användning  
och ägarens skäliga önskemål får länsstyrelsen lämna tillstånd  
härtill enligt 3 kap 14 § samma lag.

1991-03-22

221-6138-89

### Redogörelse för ärendet

Riksantikvarieämbetet har den 30 augusti 1973 meddelat inskrivningsmyndigheten vid Uppsala läns södra tingsrätt att fråga väckts om byggnadsminnesförklaring av Gryta majorsboställe. Byggnadsnämnden i Enköpings kommun, har den 13 september 1973 förklarat sig inte ha något att erinra mot byggnadsminnesförklaringen.

Fastighetens ägare, har i skrivelse den 4 januari 1974 i princip godkänt av riksantikvarieämbetet utarbetade och föreslagna skyddsföreskrifter men framfört invändningar mot föreskriften om löpande underhåll.

Ärendet förblev därefter i princip vilande tills dess att länsstyrelsen i skrivelse till läns museet 21 november 1988 anhöll om att museet skulle utarbeta skyddsföreskrifter samt avgränsa skyddsområde inför byggnadsminnesförklaring.

Länsmuseet genomförde dokumentation av bebyggelsen inom fastigheten samt lämnade förslag till skyddsföreskrifter och skyddsområdets omfattning i oktober 1989.

Slutgiltigt förslag till skyddsföreskrifter och skyddsområde har därefter utarbetats av länsstyrelsen och tillställts Enköpings kommun, riksantikvarieämbetet och ägaren.

Enköpings kommun har inga erinringar mot förslaget. Riksantikvarieämbetet har framfört att visst förtydligande bör göras i skyddsföreskrifterna. Ägaren har framfört synpunkter på skyddsområdets omfattning samt kommenterat skyddsföreskrifterna utifrån vissa planerade förändringar.

Skyddsföreskrifterna har därefter förtydligats i enlighet med riksantikvarieämbetets synpunkter. Vad avser skyddsområdets omfattning har ingen justering gjorts, vilket ägaren accepterat. Skyddsområdet omfattar därmed den lagfarna fastigheten. Ägarens kommentar till skyddsföreskrifterna föranleder ingen ändring, vilket accepterats av ägaren.

### Motivering

Gryta majorsboställe är beläget invid Gryta medeltida kyrka och ingår i samt utgör del av ett riksintresse för kulturmiljövården (K 51, Gryta-Salnecke).

Huvudbyggnaden på Gryta majorsboställe är ett hus av mycket stort arkitektur- och militärhistoriskt intresse. Den är sannolikt den enda bevarade tvåvåningsbyggnaden i sten enligt 1752 års boställsförordning för indelningsverket. Den uppfördes vid mitten av 1780-talet

1991-03-22

221-6138-89

efter en år 1771 gjord revidering av Carl Hårlemans normalritning över majors- och överstelöjtnantsboställen från 1752. Byggnaden är därmed även ett värdefullt exempel på slottsarkitekten och överintendenten Hårlemans produktion.

Huvudbyggnadens exteriör är praktiskt taget ursprunglig med undantag för färgsättningen samt vissa detaljer. Även interiören är till väsentliga delar bevarad sedan tillkomsttiden. Detta gäller framför allt övervåningen och dess snickeriinredning. Huvudbyggnadens kulturhistoriska värde och autenticitet motiverar att den förklaras för byggnadsminne.

Flygeln i trä är från omkring 1730 och var boställets huvudbyggnad fram till 1780-talet. Exteriören har ålderdomlig prägel. Interiören bär åtskilliga spår av den ursprungliga inredningen och planlösningen.

Bostadshuset omges av en väl tilltagen park med stora lövträd. I den södra delen av parken ligger ett timrat brygghus, troligen från 1800-talets början. Brygghuset är exteriört oförändrat. Hela miljön har en genuin ålderdomlig karaktär och fastigheten som helhet ska därför utgöra skyddsområde för byggnadsminnet.

Enligt 3 kap 21 § samma lag gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten, se bilaga.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Alsén jämte ledamöterna B Andersson, I Andersson, J Ejdersund, P A Engblom, B Englund, G Hedberg, L Hällström, I Karlén, L O Lindell, S Pettersson, B Sandberg, U Wollentz samt tjänstgörande suppleanterna B Ericsson och R Östh.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit länsråd Henricsson, tf miljövarddirektör Petterson, länsarkitekt Fagerberg, länsassessor Gustafsson och länsantikvarie Eklund, föredragande.



Hans Alsén



Karl Johan Eklund

Bilagor

Hur man överklagar

Utdrag ur ek kartan

Karta över fastigheten

1991-03-22

221-6138-89

SÄNDLISTA

Riksantikvarieämbetet, Fa + DK

Kopia till

Landsantikvarien/länsmuseet

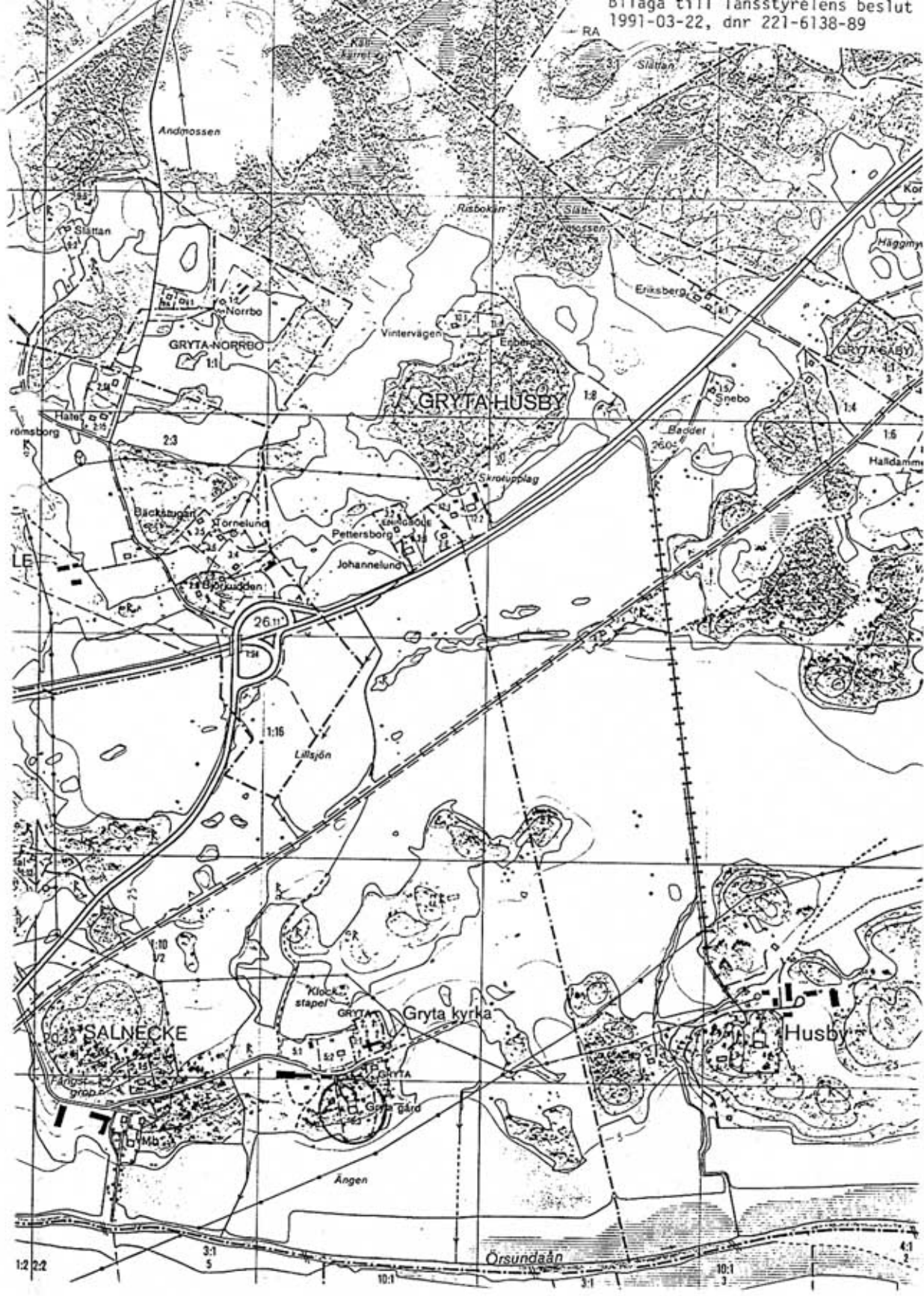
Inskrivningsmyndigheten vid Uppsala tingsrätt

Överlantmätarmyndigheten

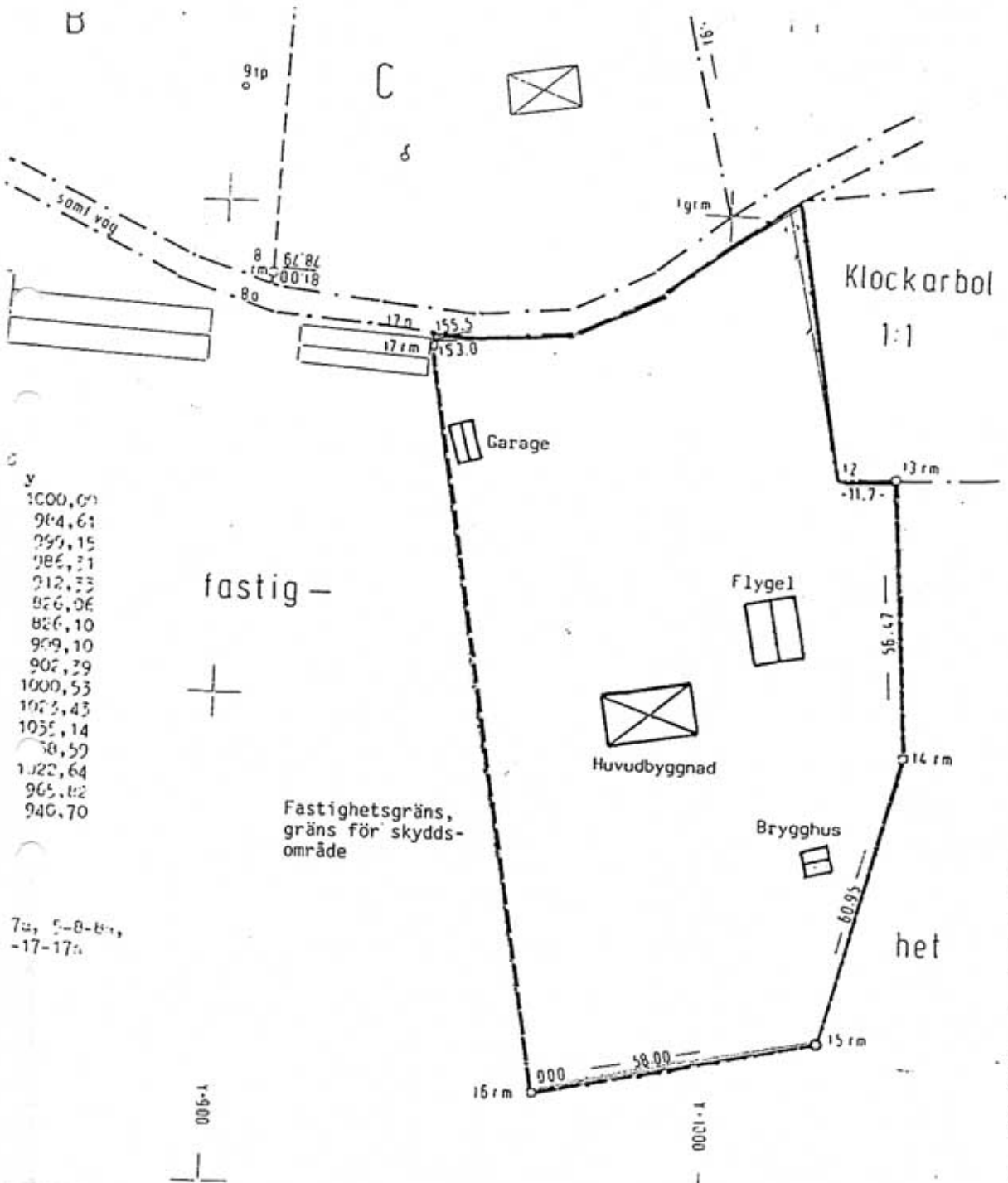
Fastighetsbildningsmyndigheten

Enköpings kommun, byggnadsnämnden

    "-                    kulturnämnden



SITUATIONSPLAN SKALA 1:1000 Gryta majorsboställe, Gryta 5:3, Gryta socken, Enköpings kommun



- y
- 1000,00
- 984,61
- 999,15
- 986,31
- 912,33
- 826,06
- 826,10
- 909,10
- 907,39
- 1000,53
- 1023,43
- 1035,14
- 10,59
- 1022,64
- 965,12
- 940,70

74, 5-8-61,  
-17-17:

Skala	Rep karta, lägesangivning	Framställt genom
1:1000	117 57:03, 13	
Måttav	I Bredning	I Rätt redigering
66	6625 20	
		Hymät nr.: